

Caryospongia diadema, de 'tulpenbol'-variëteit

Vermeldenswaard is het voorkomen van een zeldzame spons, die nagenoeg alle kenmerken van *Caryospongia diadema* bezit, maar ook een aantal opmerkelijke verschillen vertoont.

Vorm

De variatie op *C. diadema* betreft een vrij grote spons, met een hoogte van 4 tot 6 cm. De grootste dwarsdoorsnede ligt ongeveer in het midden. Het aantal groeven en lobben varieert van 6 tot 9 en komt vrijwel overeen met dat van 'eenvoudige' kleine exemplaren van *C. diadema*. De vorm wijkt af van het gewone type *C. diadema*, doordat het bovenste deel van de spons conisch is en op de top eindigt in een spits toelopende knop. De onderste helft van de spons is meer conisch dan halfbolvormig. De vorm van de spons doet wat denken aan een regelmatige tulpenbol.

Krul⁶⁵ heeft in 1955 een dergelijk exemplaar van *C. diadema* kort beschreven en afgebeeld. Hij veronderstelde een overgangsvorm van *C. diadema* naar *C. edita* en noemde deze spons '*C. diadema* nov. form.' Behalve dat exemplaar zijn er vijf andere uit het WWW-gebied en drie als zwerfsteen van Gotland bekend. Het materiaal van Sylt is nog niet op het voorkomen van dit type onderzocht. De onderlinge overeenkomsten zijn zo consistent, dat er inderdaad op zijn minst sprake moet zijn van een vormvariëteit van *C. diadema*. Onderzoek naar skelet en kanaalsysteem is tot nu toe niet mogelijk geweest.

Zusammenfassung

Besondere Aufmerksamkeit verdienen abweichende, selten vorkommende Exemplare von *C. diadema*. Es handelt sich um Schwämme, die bis 8 cm hoch und 6 cm dick werden können. Die Oberfläche ist durch 6 bis 9 Gruben lobenartig zerteilt und stimmt dadurch nahezu mit *C. diadema* überein. Die Oberseite ist, stärker als die Unterseite, zugespitzt. Die Form lässt sich mit einer Tulpenzwiebel vergleichen. Die Form der sechs aus dem WWW-Gebiet und der drei aus Gotland bekannten Exemplare ist derart einheitlich, dass hier mindestens eine Formvarietät von *C. diadema* vorliegt. Das Sylter Material ist noch nicht auf das Vorkommen dieses Schwammes untersucht worden.

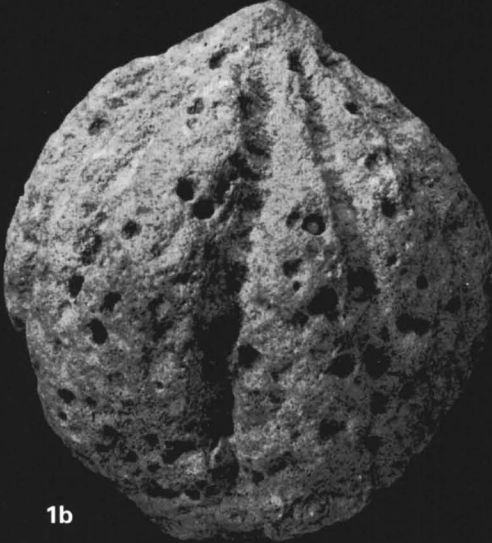
Plaat 33. *Caryospongia diadema*
('tulpenbol'-variëteit)

1 a-c: Wilsum. Coll. Zanderink; nr. III-510;
x 1,5.

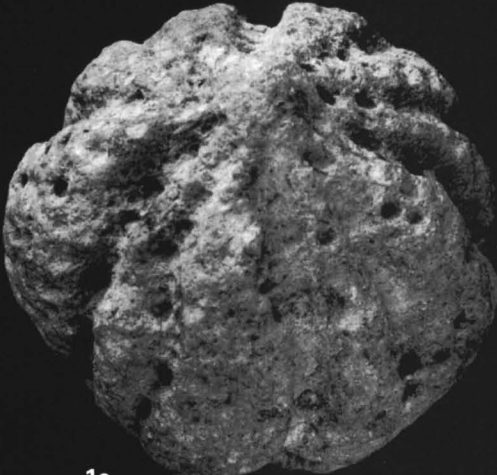
2 a,b: Wilsum. Coll. H. Kamphuis; nr.
38.11.85; x 1,5.

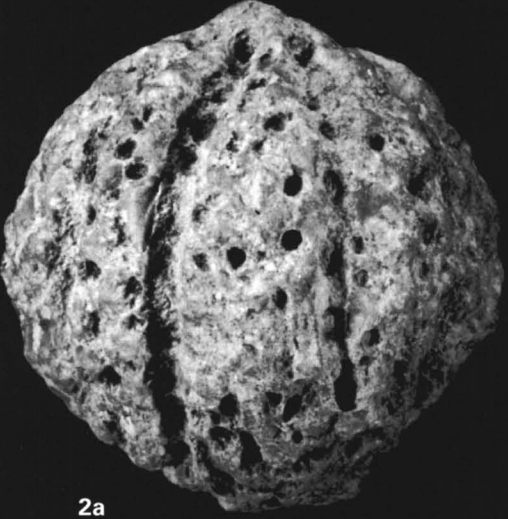
1a

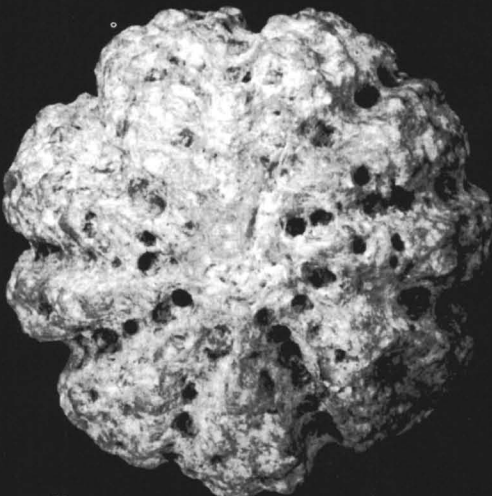
1b

1c

2a

2b